

קריאה בתורה ג' – תשלומים לקריאה

נתיבי-עם סימן קל"ה

הרמ"א בסימן דנן מעיר: "אם בטלו שבת אחת קריאת הפרשה בצבור, לשבת הבאה קורין אותה פרשה עפ פרשה השייכת לאותה שבת". באותו ענין מדווח בעל נתיבי-עם על אודות השלמות שנזדקקו להן פועלים, מחמת בטול מאולץ של הקריאה בשחרית. נענו על ידי חזן בית הכנסת שבשני וחמישי בבואם להתפלל מנחה יוציאו ספר תורה ויעלו שלושה עולים ויקראו בתורה, כאילו הם מתפללים שחרית. ושמעו בקולו עד שנעשה להם חק להוציא ספר תורה במנחה. ומוסיף בנתיבי עם:

"והשבתי להם מכיון שקריאת התורה בשני ובחמישי היא מתקנת משה רבינו בקריאת התורה בשבת בשחרית, כמו שהביא הרמב"ם בפרק י"ב מהלכות התורה, משה רבינו תקן להם לישראל שיהיו קורין בתורה ברבים בשבת ובשני וחמישי בשחרית, כדי שלא ישהו שלושה ימים בלא שמיעת התורה; ועזרא תקן להם שיהיו קורין גם במנחה בשבת. ולפי זה היה נראה לכאורה דדין אחד להם וכמו שיש תשלומים לקריאת הפרשה בשבת, כן יהי גם כן תשלומים לקריאת התורה של שני וחמישי."

ושואל נתיבי עם: "מתי יהיו התשלומים"? ותשובתו מפורשת.

"לדעת העטרת זקנים התשלומים יהיו ביום שלישי כדי שלא ילכו שלושה ימים בלא תורה (הביאו הבאר היטב). ולדעת המשנה ברורה בביאור הלכה אין תשלומים ליום שלאחריו. וסוק"ה כתב מפורש שאם בטלו הקריאה בשבת בשחרית, יקראו במנחה כל הסדרה ויעלו שבעה עולים. ולפי דבריו הוא הדין בשני וחמישי אם בטלו הקריאה בשחרית יקראו במנחה. המורם מהאמור, שזמן התשלומים במחלוקת שנויה."

ומוסיף נתיבי עם: "ונחזי אנן מה דעתו של גדול המורים מרן חיד"א בברכי יוסף אות ב', כתב שהרב משאת משה דחה באמת הבנין הדין שחידש העטרת זקנים שביום שלישי יהיו התשלומים של יום שני והסכים להלכה להרב משאת-משה ולא מעטמיה, אלא דאין לנו לקרוא ביום שלא נתקן בו קריאה (סימן ע"א, אות ה') כתב בפירושו לא קראו הפרשה בשבת שחרית שלא יקראו במנחה. דאין לחדש שבעה עולים לתורה בתפלה שאין בה אלא שלושה עולים."

אמור מעתה שבמנחה של שני וחמישי אין להוציא ספר תורה לגמרי, כיון שאים בתפלה זו תקנה לקריאת התורה... אנו אין לנו לזוז כמלא נימא מדעת עליון חדאי (אותיות חיד"א) נפשאי, שאם הגיע זמן מנחה אין לנו לקרוא סדרה שלמה.... דתקנת משה רבנו היתה רק בשחרית, ואי אפשר לתקן המעוות, כי אם בשחרית דשבת הבאה."

לרבים מאתנו שנזדמנו להם מקרים של צורך בתשלומים, (כמו למשל בשהות בחוץ לארץ, באותה עונה שהפרשות של ארץ ישראל מקדימות את אלה שבחו"ל) לא תמיד ידעו לפתור את הבעיה כדבעי. עתה הדברים פשוטים ומפורשים וחלוטים. ושבנו בנים לגבולם דאזירא דארץ ישראל מחכים.

אהוד